

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)
den 14 december 2000 *

I mål T-613/97,

Union française de l'express (Ufex), Roissy-en-France (Frankrike),
DHL International, Roissy-en-France,
Federal express international (Frankrike), Gennevilliers (Frankrike),
CRIE, Asnières (Frankrike),

företrädna av advokaterna É. Morgan de Rivery, Paris, och J. Derenne, Bryssel,
delgivningsadress: advokatbyrå A. Schmitt, 7, Val Sainte-Croix, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företräd av juridiske rådgivaren
G. Rozet och D. Triantafyllou, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,
delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,
Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: franska.

med stöd av

Republiken Frankrike, företrädd av K. Rispal-Bellanger, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och F. Million, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: Frankrikes ambassad, 8, boulevard Joseph II, Luxemburg,

av,

Chronopost SA, med säte i Issy-les-Moulineaux (Frankrike), företrädd av advokaterna V. Bouaziz Torron och D. Berlin, Paris, delgivningsadress: advokatbyrå A. May, 398, route d'Esch, Luxemburg,

och av

La Poste, med säte i Boulogne-Billancourt (Frankrike), företrädd av advokaten H. Lehman, Paris, delgivningsadress: advokatbyrå A. May, 398, route d'Esch, Luxemburg,

intervenienter,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 98/365/EG av den 1 oktober 1997 om stöd som Frankrike påstått ha beviljat SMFI-Chronopost (EGT L 164, 1998, s. 37),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden, V. Tiili, samt domarna P. Lindh, R.M. Moura Ramos, J.D. Cooke och P. Mengozzi,

justitiesekreterare: byrådirektören G. Herzig,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 21 juni 2000,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

- 1 Syndicat français de l'express international (nedan kallad SFEI) — som efterträtts av sökanden, Union française de l'express, och i vilken de andra tre sökandena är medlemmar — är en branschorganisation bildad enligt fransk rätt och som omfattar nästan alla företag som erbjuder expressposttjänster och som konkurrerar med Société française de messagerie internationale (nedan kallat SFMI).
- 2 SFEI lämnade den 21 december 1990 in ett klagomål till kommissionen, eftersom SFEI ansåg att det logistik- och försäljningsstöd som den franska posten (La Poste) tillhandahållit SFMI utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i EG-fördraget (nu artikel 87 EG i ändrad lydelse). I klagomålet påtalades främst att den ersättning som SFMI betalat för det av La Poste tillhandahållna stödet inte utgetts enligt normala marknadsvillkor. Skillnaden mellan marknadspriset för att erhålla sådana tjänster och det pris som faktiskt har betalats av SFMI utgör ett statligt stöd. En ekonomisk studie som på begäran av SFEI har utförts av konsultbolaget Braxton har bilagts ansökan i syfte att visa med vilket belopp stödet har utgått under perioden 1986—1989.

- 3 La Poste, som är ett lagstadgat monopol verksamt inom sektorn för normal postbefordran, utgjorde en del av den franska administrationen fram till slutet av år 1990. Från och med den 1 januari 1991 omorganiserades La poste till en offentligrättslig juridisk person enligt bestämmelserna i lag 90-568 av den 2 juli 1990. Genom denna lag tillåts La Poste att bedriva viss verksamhet som är konkurrensutsatt, däribland leverans av expresspost.

- 4 SFMI är ett privaträttsligt företag som från och med slutet av år 1985 har fått ta hand om driften av La Postes verksamhet inom området expresspost. Detta företag bildades med ett eget kapital på 10 miljoner franska franc (FRF), fördelat mellan Sofipost (66 procent) — som i sin tur är helägt av La Poste — och TAT Express (34 procent) — ett dotterbolag till flygbolaget Transport aérien transrégional (nedan kallat TAT).

- 5 Post- och teleministeriet fastställde genom anvisningar av den 19 augusti 1986 formerna för hur SFMI skall bedriva och marknadsföra sin tjänsteverksamhet på området expresspost under namnet EMSI/Chronopost. Enligt dessa anvisningar skall La Poste tillhandahålla SFMI logistik- och försäljningsstöd. De avtalsrättsliga relationerna mellan La Poste och SFMI regleras genom överenskommelser, varvid den första är daterad år 1986.

- 6 Strukturen i den expresspostverksamhet som SFMI bedrev ändrades år 1992. Sofipost och TAT skapade ett nytt företag, Chronopost SA, där man ånyo hade andelar på 66 respektive 34 procent. Chronopost, som fram till den 1 januari 1995 hade ensamrätt till La Postes nätverk, inriktade sin verksamhet på nationell expresspost. SFMI köptes upp av GD Express Worldwide France, vilket är ett franskt dotterbolag till ett internationellt samriskföretag med karaktär av koncentration som har godkänts genom kommissionens beslut av den 2 december 1991 och som består av det australiska företaget TNT och postväsendet i fem andra länder (TNT/Canada Post, DBP Postdienst, La Poste, PTT Poste och Sweden Post, ärende IV/M.102, EGT C 322, s. 19). SFMI behöll den inter-

nationella verksamheten och Chronopost skulle fungera som agent och tillhandahålla tjänster när det gäller den franska hanteringen av internationella försändelser (nedan kallat SFMI-Chronopost).

- 7 Genom skrivelse av den 10 mars 1992 informerade kommissionen SFEI om att dess klagomål enligt artikel 92 i fördraget avskrivits. SFEI och andra företag väckte den 16 maj 1992 talan vid domstolen och begärde att kommissionens beslut skulle ogiltigförklaras. Domstolen fann inte anledning att döma i saken (domstolens beslut av den 18 november 1992 i mål C-222/92, SFEI m.fl. mot kommissionen, inte publicerat i rättsfallssamlingen) efter det att kommissionen i beslut av den 9 juli 1992 återkallat beslutet av den 10 mars 1992.
- 8 På begäran av kommissionen lämnade Republiken Frankrike upplysningar till kommissionen i en skrivelse av den 21 januari 1993, i ett telefax av den 3 maj 1993 och i en skrivelse av den 18 juni 1993.
- 9 SFEI och andra företag väckte den 16 juni 1993 talan vid Tribunal de commerce de Paris mot SFMI, Chronopost, La Poste m.fl. Till denna talan bifogades en andra studie av företaget Braxton i vilken de uppgifter som lämnats i den första studien var uppdaterade samt den period under vilken stöd skulle ha utgått utsträcktes till slutet av år 1991. Genom beslut av den 5 januari 1994 ställde Tribunal de commerce de Paris fyra frågor till EG-domstolen om tolkningen av artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget (nu artikel 88 EG), varav en rörde begreppet statligt stöd under de i detta mål aktuella omständigheterna. Tillsammans med sina skriftliga synpunkter av den 10 maj 1994 bifogade den franska regeringen en ekonomisk studie som utarbetats av företaget Ernst & Young. Genom dom av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, SFEI m.fl. (REG 1996, s. I-3547, nedan kallad SFEI-domen) fann domstolen att ”en offentlig verksamhets tillhandahållande av logistiska och kommersiella tjänster till sina privaträttsliga dotterbolag, vilka bedriver verksamhet som är öppen för fri konkurrens, kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i fördraget, om den ersättning som utges för dessa tjänster är lägre än den som skulle ha utgått enligt normala marknadsvillkor”.

- 10 Under tiden hade Republiken Frankrike genom en skrivelse av den 20 mars 1996 blivit underrättad av kommissionen om att ett förfarande enligt artikel 93.2 i fördraget hade inletts. Republiken Frankrike lämnade sina synpunkter i detta avseende den 30 maj 1996.
- 11 Kommissionen offentliggjorde den 17 juli 1996 i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* ett meddelande om att ett förfarande enligt artikel 93.2 i fördraget inletts om det förmodade stöd som Frankrike gett till SFMI-Chronopost. (EGT C 206, s. 3).
- 12 SFEI lämnade synpunkter på detta meddelande i en skrivelse av den 17 augusti 1996. Till denna skrivelse bifogade SFEI en ny ekonomisk studie av konsultföretaget Bain & Cy. SFEI utvidgade dessutom sitt klagomål från december 1990 till att avse vissa nya åtgärder, däribland användningen av La Postes märkesnamn, det privilegierade tillträdet till Radio France sändningar, tull- och skatteprivilegier samt investeringar som La Poste gjort i plattformar för hantering av paketpost.
- 13 Kommissionen översände i september 1996 SFEI:s synpunkter till Republiken Frankrike. Republiken Frankrike översände som svar en skrivelse till kommissionen och bifogade till denna en ekonomisk studie som utförts av konsultföretaget Deloitte Touch Tohmatsu (nedan kallad Deloitte-studien).
- 14 SFEI insisterade, genom en skrivelse av den 7 november 1996, på att få yttra sig över alla uppgifter i ärendet. SFEI begärde därför att få ta del av de svar som den franska regeringen redan skulle ha skickat till kommissionen och som SFEI inte hade fått del av (nämligen skrivelserna av den 21 januari och den 18 juni 1993) samt, allteftersom de inkom, de uppgifter som den franska regeringen lämnade till kommissionen.

- 15 Genom skrivelse av den 13 november 1996 avslag kommissionen SFEI:s begäran att få ta del av de efterfrågade handlingarna.
- 16 SFEI riktade en ny skrivelse till kommissionen den 21 april 1997 och förhörde sig om hur ärendet framskred samt begärde att få ta del av den franska regeringens svar på den skrivelse som inledde förfarandet och regeringens synpunkter i skrivelsen av den 17 augusti 1996 samt att få reda på vad som var kommissionens reaktion och avsikter. Genom skrivelse av den 30 april 1997 vägrade kommissionen att lämna ut de handlingar som kommissionen innehade med hänvisning till att dessa var av konfidentiell natur.
- 17 Kommissionen antog den 1 oktober 1997 beslut 98/365/EG om stöd som Frankrike påstått ha beviljat SFMI-Chronopost (EGT L 164, 1998, s. 37, nedan kallat det omtvistade beslutet eller beslutet), vilket SFEI underrättades om genom skrivelse av den 22 oktober 1997.
- 18 I sitt beslut fann kommissionen att det var lämpligt att skilja på två typer av åtgärder. Den första typen består i att La Poste till SFMI-Chronopost tillhandahållit för det första logistikstöd genom att ge SFMI-Chronopost tillgång till La Postes infrastruktur för insamling, sortering, transport och distribution av sina försändelser och för det andra genom försäljningsstöd, det vill säga i att ge SFMI-Chronopost direkt tillgång till La Postes kunder och goodwill. Den andra typen består i speciella åtgärder, såsom privilegierad tillgång till Radio France samt skatte- och tullförmåner.
- 19 Enligt kommissionen hade SFEI felaktigt tolkat SFEI-domen genom att hävda att "kommissionen inte bör beakta concernens strategiska intressen eller de stordriftsfördelar som följer av SFMI-Chronoposts privilegierade tillgång till La Postes nätverk och anläggningar... eftersom La Poste har en monopolställning". Domstolen har i gengäld inte antytt att kommissionen skall använda sig av olika

metoder för det fall att en av parterna har en monopolställning. För att avgöra om det rör sig om statligt stöd eller inte inom ramen för den första typen av åtgärder är kommissionen därför inte tvungen att ta hänsyn till att det avsåg transaktioner mellan ett moderbolag med monopolställning och dess dotterbolag som bedriver konkurrensutsatt verksamhet.

20 Kommissionen ansåg därför att den avgörande frågan var ”huruvida villkoren för La Postes och SFMI-Chronopostes mellanhavanden är jämförbara med villkoren för ett liknande avtal mellan ett privat moderbolag, som mycket väl kan ha en monopolställning (till exempel genom att ha exklusiva rättigheter) och dess dotterbolag”. Enligt kommissionen förelåg ingen ekonomisk fördel om de interna priser till vilka man utbyter produkter och tjänster mellan företag i samma koncern är ”beräknade på grundval av full kostnadstäckning (det vill säga totala kostnader plus avkastning på eget kapital)”.

21 I detta avseende anmärkte kommissionen att SMFI:s betalningar inte täckte de totala kostnaderna under de två första årens drift, men däremot kostnaderna exklusive utgifter för huvud- och regionkontor. Kommissionen ansåg, för det första, inte att det var onormalt att de betalningar som ett nytt företag, nämligen SFMI-Chronopost, gör under startperioden bara täcker de rörliga kostnaderna. Enligt kommissionen hade Republiken Frankrike, för det andra, påvisat att den ersättning som SFMI-Chronopost hade betalat för stödet sedan år 1988 täcker alla La Postes kostnader, och att man dessutom hade gett ett bidrag till dess avkastning på eget kapital. Kommissionen beräknade vidare att den av La Poste gjorda investeringens internränta vida översteg kapitalkostnaden för år 1986, det vill säga den normala avkastning som en privat investerare skulle kräva under motsvarande förhållanden. Det av La poste tillhandahållna logistik- och försäljningsstödet hade sålunda getts under normala marknadsvillkor och detta stöd utgjorde således inte statligt stöd.

22 När det gäller den andra typen, nämligen vissa speciella åtgärder, ansåg kommissionen att SFMI-Chronopost inte hade åtnjutit några fördelar såvitt

avser tullbehandling, stämpelskatt, löneskatt eller betalningsfrister. Vad gäller nyttjandet av La Postes fordon som reklambärare ansåg kommissionen att detta skulle anses utgöra ett normalt försäljningsstöd mellan ett moderbolag och dess dotterbolag. SFMI-Chronopost hade inte heller åtnjutit någon specialbehandling vad avsåg reklamsändningar i Radio France. Kommissionen kunde också konstatera att de åtaganden som La Poste gjorde i samband med att kommissionen den 2 december 1991 godkände samriskföretaget inte utgjorde statligt stöd.

- 23 I artikel 1 i sitt beslut konstaterar kommissionen att "[d]et logistik- och försäljningsstöd som La Poste har gett sitt dotterbolag SFMI-Chronopost, övriga ekonomiska transaktioner mellan de två företagen, förhållandet mellan SFMI-Chronopost och Radio France, det tullsystem som tillämpas på La Poste och SFMI-Chronopost, det system för löne- och stämpelskatt som tillämpas på La Poste samt dess investeringar på [affärshemlighet] i plattformar för hantering av paketpost utgör inte statligt stöd till förmån för SFMI-Chronopost". I artikel 2 preciseras att beslutet riktas till Republiken Frankrike.
- 24 SFEI anmodade den 2 december 1997 kommissionen att till SFEI senast den 17 december 1997 översända telefaxet av den 3 maj 1993, skrivelsen av den 30 maj 1996 samt Deloitte-studien, vilka alla tre omnämndes i det omtvistade beslutet.
- 25 I skrivelse av den 15 december 1997 avslog kommissionen SFEI:s begäran med hänvisning till uppförandekodexen för allmänhetens tillgång till rådets och kommissionens handlingar (EGT L 340, 1993, s. 41; svensk specialutgåva, område 1, volym 3, s. 86). Kommissionen gjorde gällande att, när begäran avser ett dokument som en institution innehar, men som har upprättats av en annan fysisk eller juridisk person eller medlemsstat, begäran skall riktas till den som upprättat dokumentet. Kommissionen åberopade dessutom undantagen i fråga om sekretess samt om skyddet för kommersiella och industriella hemligheter.

Förfarandet och parternas yrkanden

- 26 Sökandena har genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 30 december 1997, väckt denna talan.
- 27 Sökandena framställde den 12 mars 1998 ett yrkande om företeende av handlingar, varvid sökandena begärde att kommissionen skulle tillhandahålla de handlingar som nämns i beslutet, och som sökandena inte haft tillgång till innan beslutet fattades, nämligen telefaxet av den 3 maj 1993, skrivelsen av den 30 maj 1996, det skriftliga svaret på SFEL:s synpunkter från augusti månad 1996 och Deloitte-studien. Samtliga dessa skrivelser har den franska regeringen ställt till kommissionen. Genom skrivelse av den 7 maj 1998 uppmanade förstainstansrätten kommissionen att förete de två sistnämnda begärda handlingarna. Dessa handlingar översändes den 26 maj 1998.
- 28 Republiken Frankrike begärde genom ansökan, som inkom till förstainstansrättens kansli den 2 juni 1998, att få intervensera till stöd för svarandens yrkanden. Chronopost och La Poste har genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 5 juni 1998 begärt samma sak.
- 29 Republiken Frankrike, Chronopost och La Poste tilläts genom beslut av den 7 juli 1998 av ordföranden på fjärde avdelningen i utökad sammansättning att intervensera till stöd för svarandens yrkanden.
- 30 Svarandena framställde den 23 juli 1998 ett andra yrkande om företeende av handlingar. Genom skrivelse av den 10 november 1998 underrättade förstainstansrätten sökandena om sitt beslut att för närvarande inte tillmötesgå denna begäran.

- 31 I sin replik begärde sökandena att de handlingar som fanns i bilaga 10 till repliken skulle behandlas konfidentiellt och att endast förstainstansrätten skall ha tillgång till dessa handlingar. Genom skrivelser av den 5 januari och den 10 februari 1999 preciserade sökandena att denna begäran endast avsåg La Poste och Chronopost. Ordföranden på fjärde avdelningen i utökad sammansättning beslöt den 5 mars 1999 att medge konfidentiell behandling av vissa uppgifter i förhållande till La Poste och Chronopost.
- 32 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (fjärde avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet. Som en åtgärd för processledning anmodade förstainstansrätten svaranden att skriftligen svara på vissa frågor och att inkomma med vissa handlingar.
- 33 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid sammanträde den 21 juni 2000.
- 34 Sökandena har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara det omtvistade beslutet,

— förplikta svaranden att ersätta rättegångskostnaderna.

35 Svaranden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

36 Intervenienterna har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning i sak

37 Sökandena har anfört fyra grunder till stöd för sin talan om ogiltighetsförklaring. Enligt den första grunden har rätten till ett försvar åsidosatts, särskilt rätten till tillgång till handlingar. Enligt den andra grunden föreligger bristande motivering. Enligt den tredje grunden har faktiska fel begåtts och det har gjorts en uppenbart oriktig bedömning. Den fjärde grunden rör åsidosättande av begreppet statligt stöd.

- 38 Eftersom de frågor som hör samman med den fjärde grunden är avgörande för prövningen av de andra grunderna bör den prövas först.

Den fjärde grunden: Åsidosättande av begreppet statligt stöd

- 39 Denna grund består av två delar enligt vilka kommissionen har felbedömt begreppet statligt stöd genom att för det första i sin analys av ersättningen för det stöd som La Poste tillhandahållit SFMI-Chronopost inte ha beaktat normala marknadsvillkor och för det andra genom att från detta begrepp utesluta vissa åtgärder som SFMI-Chronopost skall ha haft fördel av. Invändningen beträffande analysen av ersättningen för det stöd som La Poste tillhandahållit SFMI-Chronopost skall först tas upp till prövning.

Parternas argument

- 40 I denna del gör sökandena i huvudsak gällande att det var felaktig rättstillämpning av kommissionen att i det omtvistade beslutet utesluta att det logistik- och försäljningsstöd som La Poste tillhandahållit SFMI-Chronopost skulle kunna utgöra en hjälp i form av korssubventioner.
- 41 Enligt sökandena är det inte säkert att ett lagstadgat monopol, på sitt dotterbolag, övervältrar de kostnader som det "under normala marknadsvillkor" åsamkats för tillhandahållna tjänster, eftersom innehavaren av monopolet inte verkar under sådana villkor. Enligt sökandena måste det således undersökas om de fördelar som följer av relationen mellan ett dotterbolag och ett monopolföretag har beaktats. Kommissionen har emellertid inte gjort denna undersökning. La Poste har särskilt inte behövt bära nätverkskostnaderna utan de har i stället

bestritts av staten. Dessa kostnader utgör dock kostnader som skulle ha belastat ett företag som verkar under normala marknadsvillkor. Det företaget hade varit tvunget att övervältra dessa kostnader genom att inkludera dem i priset för tillhandahållandet av stödet.

- 42 Sökandena har påpekat att den normala ersättningen för de tjänster som La Poste tillhandahållit SFMI-Chronopost inte bara skulle innefatta marginalkostnaden på kort sikt utan också marginalkostnaden på lång sikt samt de fasta kostnaderna för att förvärva och behålla den infrastruktur bestående av fastigheter, material och personal, som SFMI-Chronopost haft tillgång till. Kommissionens riktlinjer för tillämpningen av EG:s konkurrensregler inom telekommunikationssektorn (EGT C 233, 1991, s. 2, nedan kallat riktlinjer inom telekommunikationssektorn) visar enligt sökandena kommissionens inställning till korssubventioner.
- 43 Sökandena har vidare erinrat om att riktlinjerna inom telekommunikationssektorn utesluter att ett monopol överenskommer om förmånliga villkor för en nystartad marknadsmässig verksamhet. Det framgår emellertid av den franska regeringens och kommissionens inlagor att redan under de två första uppbyggnadsåren av SFMI-Chronoposts verksamhet åren (1986 och 1987) mottog SFMI-Chronopost statligt stöd genom att denna uppbyggnad, vilket har medgetts, finansierats med intäkter som härrör från monopolet. Dessa startkostnader har dessutom inte täckts av ersättning vilket är fallet för de tjänster som tillhandahållits under tiden 1986—1991.
- 44 Sökandena har påstått att kommissionen inte har beaktat den klara innebörden av punkterna 54—62 i SFEI-domen. Enligt sökandena ”borde den ersättning som La Poste hade att begära av sitt dotterbolag för de tillhandahållna tjänsterna beräknas utifrån det pris som en privat investerare under normala marknadsvillkor varit tvungen att betala för att förfoga över motsvarande logistik- och försäljningsstöd”.

- 45 Sökandena har vidare kritiserat kommissionens inställning att ”skalfördelar”, ”kedjefördelar”, strategiska överväganden och samverkansvinster som följer av att La Poste och SFMI-Chronopost ingår i samma koncern skall beaktas. Sökandena har dessutom ifrågasatt kommissionens resonemang enligt vilket moderbolagets särskilda verksamhet inte skulle innebära att förhållandet mellan moderbolaget och dotterbolaget är speciellt.
- 46 Denna inställning från kommissionens sida skiljer sig fundamentalt från domstolens i SFEI- domen. Den utesluter från tillämpningsområdet av artikel 92 i fördraget alla de fördelar som ett moderbolag som La Poste har på grund av sitt lagstadgade monopol (vad avser bildandet, bibehållandet och utvecklingen av verksamheter som är en del av monopolet) även om dessa fördelar överförs utan vederlag till moderbolagets dotterbolag som bedriver konkurrensutsatt verksamhet.
- 47 Sökandena har gjort gällande att domstolen genom att anse att ”alla de faktorer som ett företag som agerar enligt normala marknadsvillkor måste ta hänsyn till, när det skall fastställa vilket vederlag som skall utgå för de tillhandahållna tjänsterna” skall beaktas, säkerligen inte har avsett att man i förevarande fall skall beakta fallet med ett ”företag som har samma ställning som La Poste”. Beträffande denna fråga följer det av domstolens rättspraxis att sund konkurrens endast är den som kan uppnås genom användandet av metoder som räknas till normal konkurrens om varor och tjänster.
- 48 Sökandena har slutligen gjort den anmärkningen att domstolen, genom att i SFEI- domen inte säga att det var nödvändigt att undersöka La Postes totala kostnad för att avgöra om SFMI-Chronoposts ersättning var tillräcklig, avsiktligt har utelämnat kommissionens metod, som enligt sökandena endast beaktar marginalkostnaderna på kort sikt. Eftersom La Poste har burit dessa marginalkostnader under en lång tid, utgör detta således korssubventioner till fördel för SFMI-Chronopost. Dessutom utgör dessa korssubventioner, som är ett resultat av ett offentligt monopol, statliga åtgärder (SFEI- domen, punkt 58).

- 49 Kommissionen har uppgivit att den delar sökandens åsikt att ersättningen för tillhandahållandet av lokalerna, utrustningen, experterna och/eller tjänsterna för SFMI-Chronoposts verksamhet skall vara en normal ersättning. Det är av den anledningen som kommissionen har beaktat den totala kostnaden. Vad avser riktlinjerna inom telekommunikationssektorn har kommissionen anmärkt att i samma handling åberopas nödvändigheten av att alla kostnader fullt ut fördelas proportionerligt mellan verksamhet som är monopoliserad och sådan som inte är det, vilket har genomförts i förevarande fall.
- 50 Kommissionen har poängterat att den metod med full kostnadstäckning som använts i det omtvistade beslutet verkar vara den mest passande för att beräkna de kostnader som är kopplade till dotterbolagets verksamhet. En sådan analys av typen "autonom" (vilken skulle stödja sig på kostnader som beräknats för en verksamhet som har startats från ingenting) som sökandena verkar föreslå är enligt kommissionen inte mer exakt, eftersom det även vid en sådan analys skulle behövas uppgifter från marknaden. Dessutom har sökandena inte visat att kostnaderna som beräknats på det sättet är större än dem som beräknats med full kostnadstäckning. Även om så skulle vara fallet visar det inte att det föreligger korssubventioner och än mindre statligt stöd. I detta hänseende har kommissionen gjort gällande att nationalekonomerna inte föreslår en utpräglat "autonom" analys utan en analys som är mycket mer detaljerad och enligt vilken det inte föreligger några korssubventioner om det begärda priset befinner sig mellan tillväxstkostnaden (den tillkommande kostnaden som uppkommit på grund av den nya verksamheten) och den "autonoma" kostnaden.
- 51 Kommissionen har i andra hand framhållit att eftersom det måste göras skönsmässiga bedömningar vid alla marknadsmässiga investeringar, utgör inte en korssubvention inom en offentlig koncern alltid ett statligt stöd. Kommissionen har erinrat om att inom en företagskoncern kan sådana investeringar stå i överensstämmelse med en långsiktig strategi som hela koncernen kan ha fördel av.
- 52 När det gäller förhållandet mellan moderbolaget och dotterbolaget samt det förhållandet att de tillhör samma koncern, har kommissionen hävdad att ett företag som har monopolistisk karaktär mycket väl kan ingå avvägda bilaterala avtal. Den specifika karaktären av moderbolagets verksamhet medför inte att dess förhållande till dotterbolaget skulle vara speciellt. En analys från fall till fall

visar sig således nödvändig, vilket i förevarande fall har utförts på grundval av full kostnadstäckning. Denna analys visade att dotterbolaget betalade mer än vad som motsvarade den totala kostnaden. Sökandens argument om moderbolagets monopolmarknad jämfört med dotterbolagets konkurrensutsatta marknad, och om den påstådda beräkningen av kostnaderna ur ett kortsiktigt perspektiv, är därför inte relevanta, eller till och med felaktiga.

- 53 Kommissionen har tillagt att skal- och kedjefördelar, samverkansvinster och strategiska överväganden inom en företagskoncern inte i sig är klandervärda. Enligt kommissionen påverkar inte dessa överväganden analysen av statligt stöd, om det i förhållandet mellan moderbolaget och dotterbolaget har tagits hänsyn till alla kostnader vid beräkningen av ersättningen för de tillhandahållna tjänsterna.
- 54 Kommissionen har dessutom konstaterat att, enligt meddelandet från kommissionen om tillämpningen av konkurrensreglerna inom postsektorn och om utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänster (EGT C 39, 1998, s. 2), priset på konkurrensutsatta tjänster som tillhandahålls av postoperatörer, i princip, åtminstone bör motsvara genomsnittskostnaden för tillhandahållandet av tjänsterna. Detta skulle innebära att vad som skall täckas är de direkta kostnaderna och en skälig del av de samkostnader och indirekta kostnader som operatörer med monopolställning har. Den metod som använts i det omtvistade beslutet, och som visar att det inte föreligger korssubventioner, står på detta sätt i överensstämmelse med dessa krav.
- 55 Vad avser starten av den utökade verksamheten har kommissionen gjort gällande att sökandenas argument som grundar sig på riktlinjerna inom telekommunikationssektorn inte kan tillämpas i detta mål. Enligt dessa riktlinjer är det dessutom nödvändigt att den operatör som befinner sig i en privilegierad ställning a priori (och inte alltid) erhåller en normal ersättning för de investeringar som görs för den verksamhet som är konkurrensutsatt. Vidare är sökandenas påstående att det har utgått för låg ersättning för tillhandahållandet av tjänsterna inte alls bevisat. Det framgår i stället av Deloitte-studien att från och med år 1989 har den något för låga ersättning som tidigare utgått kompensrats med en senare utgiven, för hög, ersättning.

- 56 Kommissionen har påpekat att med beaktande av EG-fördragets neutralitet vad avser medlemsstaternas regler om tillgångar och principen om lika behandling av privata och offentliga företag är det tillåtet för medlemsstaterna att utöva förvärvsverksamhet och göra investeringar. I detta avseende har kommissionen åberopat domstolens rättspraxis enligt vilken strategiska överväganden, samverkan mellan olika organ, och gemensamt utnyttjande av tillgångar (varumärke, kunder) kan motivera att staten vid bildandet av ett dotterbolag agerar som en privat investerare, vilket således inte innebär att det rör sig om statligt stöd.
- 57 Chronopost har i generella ordalag kritiserat den tolkning som sökandena gjort av SFEI- domen. Chronopost har anklagat sökandena för att de ser på den marknad som domstolen refererar till ur en subjektiv och teoretisk synvinkel. Genom att resonera som om La Poste inte fanns och stödjade sitt resonemang på en marknad som endast består av privata företag har sökandena blandat ihop beteende och struktur. Domstolen har endast erinrat om att offentliga företags beteenden på marknaden skall jämföras med privata företags beteenden. Vad domstolen har hänvisat till är dels det fallet när ett företag befinner sig i samma situation som La Poste, dels hur La Poste borde ha gjort om det skulle ha agerat som ett privat företag under ”normala marknadsvillkor”.
- 58 Chronopost har hävdad att sökandena genom sin argumentering bortser från de faktiska och rättsliga omständigheterna vad avser den situation som La Poste befinner sig i. Den av sökandena intagna positionen innebär inte bara att en undersökning av beteenden skall ske uteslutande med den privata investeraren som modell utan också att denna undersökning skall beakta en marknad utan offentliga företag eller legala monopol.
- 59 Chronopost har slutligen gjort gällande att sökandenas synsätt strider mot syftet med konkurrensreglerna. För det fall man för att fastställa om det förelåg statligt stöd inom en koncern skulle utgå från, inte vad ett offentligt företag hade varit

tvunget att fakturera under normala marknadsvillkor, utan från vad ett privaträttsligt företag, konkurrent till det offentliga företaget, fakturerar sitt dotterbolag, får detta till följd att det av konkurrenterna fastställda priset kommer att utgöra referenspriset vid bedömningen av om det föreligger statligt stöd eller inte.

- 60 Republiken Frankrike har för det första konstaterat att en expresspostaktör mycket väl kan driva sin verksamhet utan att utnyttja La Postes infrastruktur, särskilt genom att använda ett sådant integrerat nätverk som medlemmarna i SFEI har. Att så är fallet bekräftas av det förhållandet att sökandena inte har visat intresse för La Postes nätverk. Eftersom den vanliga postmarknaden och marknaden för expresspost är mycket olika är det dessutom så att detta nätverk, som utformats för att tillhandahålla en offentlig tjänst, inte innebär att det sker en samverkan med de verksamheter som rör expressposten.
- 61 Republiken Frankrike har för det andra hävdats att sökandena har blandat samman de olika företagsstrukturer som skall beaktas vid bedömningen, dels såvitt avser det normala beteendet hos ett offentligt företag, dels det normala beteendet hos företaget i fråga. Det är den struktur som ett företag som har tillgång till samma medel som La Poste, särskilt ett motsvarande nätverk, som skall beaktas. Det framgår varken av ordalydelsen eller vid en tolkning av SFEI-domen att kommissionen skall bedöma begreppet normalt beteende annorlunda beroende på om företaget har en monopolställning eller inte vad avser en del av dess verksamhet.
- 62 Republiken Frankrike har för det tredje anfört att, om sökandenas åsikt skulle respekteras, detta får till följd att ett offentligt företag som har monopolställning vad avser dess offentliga verksamhet är förhindrat att utöka verksamheten till en konkurrensutsatt marknad. För det fall att sökandens resonemang om att ett moderbolag som har ett lagstadgat monopol borde underkastas vissa andra villkor än dem som är tillämpliga mellan ett moderbolag och dess dotterbolag i en privat koncern skulle accepteras, innebär det att man måste ifrågasätta möjligheten för ett moderbolag som har en monopolställning att under ekonomiskt acceptabla villkor utöka sin verksamhet.

- 63 La Poste har understrukt att Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (EGT L 15, 1998, s. 14) inte innehåller något förbud mot att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster utövar annan verksamhet under förutsättning att kontona tydligt skiljer mellan dessa två typer av verksamhet. Vad avser begreppet normala marknadsvillkor har La Poste uppgivit att det av sökandena anförda resonemanget, att det normala priset för tillhandahållande av logistik- och försäljningsstöd motsvaras av vardera partens pris för att "hyra" ett nätverk, oavsett hur det används, är artificiellt. Sökandenas analys försöker fastställa det nödvändiga priset för att bilda ett nätverk. Att det är möjligt för tredje man att få tillgång till postnätet visar slutligen att tillgången till nätverket inte är selektivt, vilket är en nödvändighet för att det skall vara fråga om stöd. La Poste har vidare hävdad att för det fall SFMI-Chronopost skulle ha erhållit betydande hjälp genom tillgången till nätverket hade sökandena haft allt intresse av att också begära att få detta.

Förstainstansrättens bedömning

- 64 Artikel 92.1 i fördraget har till syfte att förhindra att handeln mellan medlemsstaterna påverkas av förmåner som beviljats av offentliga myndigheter och som snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion (domstolens dom av den 15 mars 1994 i mål C-387/92, Banco Exterior de España, REG 1994, s. I-877, punkt 12, av den 2 juli 1974 i mål 173/73, Italien mot kommissionen, REG 1974, s. 709, punkt 26; svensk specialutgåva, volym 2, s. 321 och SFEI-domen, punkt 58).
- 65 Begreppet stöd omfattar därmed inte enbart konkreta förmåner som subventioner, utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att vara subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har identiskt lika effekter (domstolens dom i SFEI-målet, punkt 58, och i det ovannämnda målet

Banco Exterior de España, punkt 13, samt av den 1 december 1998 i mål C-200/97, Ecotrade, REG 1998, s. I-7907, punkt 34). I dom av den 12 december 1996 i mål T-358/94, Air France mot kommissionen (REG 1996, s. II-2109, punkt 67) har förstainstansrätten preciserat följande vad avser artikel 92.1 i fördraget:

”Denna bestämmelse omfattar således alla likvida medel som den offentliga sektorn faktiskt kan använda för att stödja företag och det är inte relevant om dessa medel permanent ingår bland denna sektors tillgångar, eller inte.”

- 66 Som domstolen ansåg i dom av den 22 mars 1977 i mål 78/76, Steinike & Weinlig (REG 1977, s. 595, punkt 21; svensk specialutgåva, volym 3, s. 329) skall framför allt verkningarna av stödet för de företag eller tillverkare som är mottagare av detta beaktas och inte situationen för de organ som fördelar och administrerar stödet.
- 67 Av detta följer att begreppet stöd är ett objektivi begrepp, och att det uteslutande sammanhänger med huruvida en statlig åtgärd gynnar ett eller flera företag (förstainstansrättens dom av den 27 januari 1998 i mål T-67/94, Ladbroke Racing mot kommissionen, REG 1998, s. II-1, punkt 52, och av den 10 maj 2000 i mål T-46/97, SIC mot kommissionen, REG 2000, s. II-2125, punkt 83).
- 68 Tolkningen av begreppet statligt stöd under de i målet aktuella förutsättningarna har bestämts av domstolen i SFEI- domen enligt vilken:

”[En] offentlig verksamhets tillhandahållande av logistiska och kommersiella tjänster till sina privaträttsliga dotterbolag, vilka bedriver verksamhet som är

öppen för fri konkurrens, kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i fördraget, om den ersättning som utges för dessa tjänster är lägre än den som skulle ha utgått enligt normala marknadsvillkor.”

- 69 Av ovanstående överväganden följer att för att det skall vara möjligt att bedöma om de aktuella åtgärderna utgör statligt stöd måste situationen bedömas utifrån det mottagande företaget, i förevarande fall SFMI-Chronopost, och det måste fastställas om detta företag har fått det aktuella logistik- och försäljningsstödet till ett pris som det inte skulle ha erhållit enligt normala marknadsvillkor (SFEI-domen, punkt 60, domen i det ovannämnda målet SIC mot kommissionen, punkt 78, och domstolens dom av den 29 april 1999 i mål C-342/96, Spanien mot kommissionen, REG 1999, s. I-2459, punkt 41, och av den 29 juni 1999 i mål C-256/97, DM Transport, REG 1999, s. I-3913, punkt 22).
- 70 I SFEI-domen har domstolen konstaterat att denna bedömning förutsätter en ekonomisk analys som beaktar alla de faktorer som ett företag som agerar enligt normala marknadsvillkor måste ta hänsyn till när det skall fastställa vilket vederlag som skall utgå för de tillhandahållna tjänsterna (punkt 61).
- 71 I det förevarande fallet har kommissionen i det omtvistade beslutet anfört att ”[d]et faktum att det rör sig om samspelet mellan ett företag med monopolställning och ett dotterbolag med en konkurrensutsatt verksamhet spelar inte in i detta fall. Domstolen har aldrig antytt att kommissionen — när man skall avgöra huruvida det förekommer statligt stöd i ett visst fall — skall använda sig av olika metoder beroende på om en av parterna har en monopolställning eller inte”.
- 72 Kommissionen har följaktligen ansett att de interna priser till vilka man utbyter produkter eller tjänster mellan företag i samma koncern ”inte medför några som helst ekonomiska fördelar om det handlar om priser som är beräknade på grundval av full kostnadstäckning”.

- 73 Det följer av dessa uttalanden att kommissionen inte har stött sig på en sådan ekonomisk analys som det enligt SFEI-domen erfordras för att kunna visa att den aktuella transaktionen motsvaras av en transaktion mellan företag som agerar enligt normala marknadsvillkor. Kommissionen har i det omtvistade beslutet tvärtom nöjt sig med att undersöka vilka kostnader som La Poste har haft för att tillhandahålla logistik- och försäljningsstödet och i vilken omfattning dessa kostnader har ersatts av SFMI-Chronopost.
- 74 Även om man skulle anta att SFMI-Chronopost har betalat La Postes totala kostnader för tillhandahållandet av logistik- och försäljningsstödet är det inte tillräckligt för att visa att det inte rör sig om statligt stöd i den mening som avses i artikel 92 i fördraget. Eftersom La Poste på grund av sin situation som offentligt företag med monopolställning kanske har haft möjligheten att tillhandahålla en del av logistik- och försäljningsstödet till en kostnad som är mindre än den som ett privat företag utan samma rättigheter skulle ha haft, är en analys som endast tar hänsyn till kostnaderna för detta offentliga företag inte tillräcklig i sig för att utesluta att de aktuella åtgärderna utgör statligt stöd. Det är tvärtom så att det skapas en situation där statligt stöd kan existera genom det förhållandet att moderbolaget har en monopolställning och att dess dotterbolag bedriver sin verksamhet på en konkurrensutsatt marknad.
- 75 Kommissionen borde sålunda ha undersökt om dessa totala kostnader överensstämde med de faktorer som ett företag som agerar under normala marknadsvillkor skulle ha beaktat i samband med fastställandet av ersättningen för tillhandahållna tjänster. Kommissionen borde därför åtminstone ha kontrollerat att det vederlag som La Poste har erhållit var jämförbart med vad som skulle ha begärts av ett privat finansieringsbolag eller en privat företagskoncern som inte har en monopolställning och som har en övergripande eller sektorsinriktad strukturpolitik (se, för ett likande resonemang, domstolens dom av den 21 mars 1991 i mål C-305/89, Italien mot kommissionen, REG 1991, s. I-1603, punkt 20).
- 76 Det följer av det anförda att kommissionen har grundat sitt beslut på en felaktig tolkning av artikel 92 i fördraget genom att i detta beslut utesluta förekomsten av ett statligt stöd utan att undersöka om den ersättning som La Poste erhållit för

logistik- och försäljningsstödet till SFMI-Chronopost motsvarades av det vederlag som skulle ha begärts under normala marknadsvillkor.

- 77 Denna tolkning står inte i motsatsförhållande till kommissionens uttalande att det i artikel 222 i EG-fördraget (nu artikel 295 EG) föreskrivs att fördraget inte i något hänseende skall ingripa i medlemsstaternas egendomsordning. Det förhållandet att det krävs att den ersättning som ett offentligt företag med monopolställning erhåller för att tillhandahålla logistik- och försäljningsstöd till sitt dotterbolag skall motsvaras av det vederlag som skulle ha begärts under normala marknadsvillkor, utgör inte hinder för att ett sådant offentligt företag skulle kunna ta sig in på den öppna marknaden, men underställer detta företag konkurrensreglerna, såsom krävs enligt gemenskapsrättens grundläggande principer. Ett sådant krav påverkar inte den offentliga egendomsordningen utan innebär endast att offentlighetsrättsliga och privatsättsliga ägare behandlas likadant.
- 78 Av detta följer att talan skall bifallas på den fjärde grundens första del.
- 79 Artikel 1 i det omtvistade beslutet skall därför ogiltigförklaras vad avser den del i vilken kommissionen har funnit att logistik- och försäljningsstödet som La Poste gett sitt dotterbolag SFMI-Chronopost inte utgör statligt stöd till förmån för SFMI-Chronoposts, utan att det är nödvändigt att bedöma vare sig den andra delen av denna grund eller resterande grunder till den del de avser logistik- och försäljningsstödet som La Poste har gett sitt dotterbolag SFMI-Chronopost. Särskilt den andra grunden, genom vilken sökandena i huvudsak har påstått att motiveringen av det omtvistade beslutet om logistik- och försäljningsstödet inte är tillräckligt motiverat, behöver inte prövas.

Den första grunden: Åsidosättande av rätten till ett försvar, särskilt rätten till tillgång till handlingar

Parternas argument

- 80 Sökandena har hävdad att för att det skall vara meningsfullt att delta i det förfarande som avses i artikel 93.2 i fördraget måste kommissionen till en berörd tredje part översända för synpunkter de väsentliga uppgifter som den berörda medlemsstaten har lämnat efter offentliggörande av meddelandet i EGT om att förfarandet inletts. Sökandena har i detta avseende anmärkt att det omtvistade beslutet huvudsakligen har grundats på handlingar som den franska regeringen har tillhandahållit kommissionen (skrivelse av den 21 januari 1993, telefax av den 3 maj 1993, skrivelse av den 18 juni 1993, handling av den 30 maj 1996 samt handling från augusti 1996 som svar på SFEI:s synpunkter och den därtill bifogade Deloitte-studien). SFEI har aldrig haft tillgång till dessa handlingar (med undantag för två skrivelser inom ramen för det mål om begäran om förhandsavgörande som ledde till SFEI-domen), trots att den upprepade gånger begärt att få det.
- 81 Enligt sökandena borde kommissionen ha lämnat dem uppgifter i så stor utsträckning att de hade fått möjlighet att sätta sig in i ärendet och därigenom utnyttja sin rätt att delta i det administrativa förfarandet och detta trots att det inte finns någon sådan uttrycklig skyldighet i artikel 93.2 i fördraget. Sökandena har påpekat att kommissionen i det omtvistade beslutet nästan ordagrant har återgett de faktiska omständigheterna och den franska regeringens resonemang.
- 82 Sökandena har anmärkt att när det gäller statligt stöd medför ett beslut av kommissionen, i vilket denna konstaterar att det inte föreligger statligt stöd, en väsentlig inverkan på klagandens konkurrensställning. Dennes situation är inte annorlunda än för en klagande inom ramen för artikel 85 i fördraget (nu artikel 81 EG) och artikel 86 i fördraget (nu artikel 82 EG) vad avser beslut som är riktade till någon annan än den klagande. I ett sådant fall ifrågasätts inte att klaganden har rätt till försvar även om dennes rättigheter inte går lika långt som

de rättigheter som den till vilket beslutet är riktat har även om dessa rättigheter föreskrivs i en skriven text.

- 83 Kommissionen har därmed åsidosatt den grundläggande principen om iakttagande av rätten till ett försvar och särskilt rätten att få tillgång till de uppgifter som legat till grund för ett administrativt beslut, genom att vägra att utlämna handlingar, särskilt Deloitte-studien, till SFEI.
- 84 Kommissionen, med stöd av intervenienterna, har bestritt denna argumentering. Kommissionen har framhållit att ett beslut som avslutar en undersökning om huruvida ett stöd strider mot den gemensamma marknaden alltid är ställt till den berörda medlemsstaten. Endast denna medlemsstat skall uppmanas att tillkänna sin inställning till kommissionens argument och de yttranden som ingivits av berörd tredje man (däribland klagandena). För detta ändamål är det endast denna stat som har rätt att få tillgång till handlingarna i ärendet.

Förstainstansrättens bedömning

- 85 Enligt fast rättspraxis utgör iakttagandet av rätten till försvar i alla förfaranden som inleds mot en person, och som kan leda till en rättsakt som går denna person emot, en grundläggande gemenskapsrättslig princip, och den skall säkerställas även i avsaknad av särskild reglering. Denna princip förutsätter att det berörda företaget haft tillfälle att redan vid det administrativa stadiet av förfarandet framföra sina synpunkter på huruvida de omständigheter, anmärkningar och förhållanden som kommissionen har åberopat verkligen föreligger eller är relevanta (förstainstansrättens dom av den 30 mars 2000 i mål T-65/96, Kish Glass mot kommissionen, REG 2000, s. II-1885, punkt 32).

- 86 Det administrativa förfarandet vad avser stöd inleds endast mot den berörda medlemsstaten. Konkurrenterna till mottagaren av stödet, såsom sökandena, anses endast som "berörda personer" i detta förfarande.
- 87 Det är dessutom fast rättspraxis att kommissionen, under den granskningsfas som åsyftas i artikel 93.2, skall uppmana berörda personer att inge yttranden (domstolens dom av den 19 maj 1993 i mål C-198/91, Cook mot kommissionen, REG 1993, s. I-2487, punkt 22, svensk specialutgåva, volym 14, s. 201, av den 15 juni 1993 i mål C-225/91, Matra mot kommissionen, REG 1993, s. I-3203, punkt 16, svensk specialutgåva, volym 14, s. 213 och av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France, REG 1998, s. I-1719, punkt 59).
- 88 När det sedan särskilt gäller kommissionens plikt att enligt artikel 93.2 i fördraget informera de berörda inom ramen för det administrativa förfarandet har domstolen funnit att offentliggörandet av ett meddelande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* är ett lämpligt medel för att informera alla berörda parter om att ett förfarande inletts (dom av den 14 november 1984 i mål 323/82, Intermills mot kommissionen, REG 1984, s. 3809, punkt 17; svensk specialutgåva, volym 8, s. 685), och därvid preciserat att "... syftet med meddelandet uteslutande [är] att från de berörda parterna få alla uppgifter som kan vägleda kommissionen i dess framtida handlande" (domstolens dom av den 12 juli 1973 i mål 70/72, kommissionen mot Tyskland, REG 1973, s. 813, punkt 19, svensk specialutgåva, volym 2, s. 117, och förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1996 i mål T-266/94, Skibsvaerftsforeningen m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. II-1399, punkt 256).
- 89 Denna rättspraxis tillskriver huvudsakligen berörda parter rollen som informationskälla för kommissionen i det administrativa förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget. Av detta följer att berörda parter bara har rätt att delta i det administrativa förfarandet på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, och inte alls kan göra gällande samma rätt till försvar som de personer kan åberopa mot vilka ett förfarande inletts

(förstainstansrättens dom av den 25 juni 1998 i de förenade målen T-371/94 och T-394/94, British Airways m.fl. och British Midland Airways mot kommissionen, REG 1998, s. II-2405, punkterna 59 och 60).

- 90 I förevarande fall har sökandena huvudsakligen klagat på att de inte fått tillgång till de handlingar som den franska regeringen har tillhandahållit kommissionen inom ramen för det administrativa förfarandet. Eftersom rätten att delta och få del av den nämnda informationen är begränsad, kan kommissionen inte anses vara skyldig att till de berörda översända de synpunkter eller den information som kommissionen har erhållit från den berörda medlemsstatens regering. Det skall dock erinras om att de berördas begränsade rättigheter inte påverkar kommissionens skyldighet att i enlighet med artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG) tillräckligt motivera det slutliga beslutet.
- 91 Talan skall därför inte bifallas på denna grund.

Den tredje grunden: Sakfel och uppenbart oriktiga bedömningar

Inledande anmärkningar

- 92 Det skall först påpekas att en del av de invändningar som sökandena angett inom ramen för den tredje grunden, nämligen de som sökandena har kallat utvärdering av kostnader, "retrospektiv" metod, tillgång till La Postes kassor, orsakerna till SFMI-Chronoposts lönsamhet, SFMI-Chronoposts internränta, är argument som är kopplade till bedömningen av huruvida logistik- och försäljningsstödet som La Poste tillhandahållit sitt dotterbolag SFMI-Chronopost skall anses utgöra statligt stöd eller inte.

- 93 Vad beträffar argumentet att en reducerad löneskatt har tillämpats för La Poste har sökandena avsett att visa att även om man skulle beakta de totala kostnaderna som La Poste har haft för att tillhandahålla logistik- och försäljningsstödet är dessa kostnader mindre än dem som ett privat företag skulle ha haft, eftersom La Poste inte är mervärdesskatteskyldigt och endast behöver betala en reducerad skatt för lönerna. Eftersom denna argumentering är en del av yrkandet om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet får den anses utgöra en del av den bevisning som skall styrka att SFMI-Chronopost har mottagit statligt stöd genom det av La Poste tillhandahållna stödet.
- 94 Förstainstansrätten har redan funnit att artikel 1 i det omtvistade beslutet skall ogiltigförklaras vad avser den del i vilken kommissionen har funnit att logistik- och försäljningsstödet som La Poste har tillhandahållit SFMI-Chronopost inte utgör statligt stöd till förmån för SFMI-Chronopost, varför de ovan nämnda argumenten således inte skall prövas.

Vad avser reklam i Radio France och tullbehandling av SFMI-Chronoposts försändelser

— Parternas argument

- 95 När det gäller reklamen i Radio France har sökandena hävdat att det förhållandet att SFMI-Chronopost har tillgång till Radio France i sig utgör ett statligt stöd trots det pris som betalats för detta. Det uppdrag som Radio France tilldelats av staten har åsidosatts genom att SFMI-Chronopost fått tillgång till Radio Frances sändningar, eftersom det inte får göras reklam för varumärken i radion. Denna reklam ger SFMI-Chronopost en fördel genom att detta företag tilldelas offentliga medel som inte är tillgängliga för SFMI-Chronoposts konkurrenter. Dessa statliga medel har dessutom använts i strid med avsedda ändamål till förmån för ett företag, vilket har inneburit en ytterligare börda för staten genom att Radio

France får minskad sändningstid för sina allmännyttiga tjänster. Kommissionen har sålunda gjort en uppenbart oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna genom att påstå att tillgången till Radio Frances sändningar inte har kunnat påverka statliga medel.

- 96 Kommissionen har konstaterat att sökandena inte har ifrågasatt att SFMI-Chronopost använt sig av en reklamagent och att SFMI-Chronopost betalat ett marknadspris i enlighet med det avtal som denna agent ingått, bland annat med Radio France. Det förfaringsättet, den reklam som samtidigt gjorts på andra radiostationer samt den ersättning som Radio France erhållit utgör en försäkring om att staten har ersatts på marknadsmässiga villkor. Tillgången till Radio France har därför varken inneburit någon överföring av allmänna medel eller ens en utebliven vinst, utan i stället har den medfört en nettovinst för staten.
- 97 När det gäller tullbehandlingen av Chronoposts försändelser under tiden från april 1986 till januari 1987 har sökandena hävdat att det var La Poste som i sina lokaler enligt ett speciellt förfarande utförde de tullformaliteter som avsåg SFMI-Chronopost. Att SFMI-Chronopost har kunnat utnyttja detta förfarande har för det första inneburit en fördel när det gäller hur snabbt denna tjänst kan utföras, vilket faktisk är en förmån inom ramen för internationell expresspostverksamhet. Denna fördel har inte tillbakavisats i det omtvistade beslutet, utan det erinras om att specialsystemet för La Poste är fördelaktigare än det normala tullsystemet ”genom att tullbehandlingen sker snabbare”.
- 98 Sökandena har vidare anmärkt att de redan i de synpunkter som lämnades den 17 augusti 1996 detaljerat hade uppgett vad som var kostnaden för denna förmån, nämligen i genomsnitt 140 FRF för varje försändelse som är underkastad tullavgifter för olika tullformaliteter (administrativa, operationella och finansiella avgifter samt ansvarskostnader) som de privata företagen måste betala, men inte SFMI-Chronopost. Detta belopp motsvarar för övrigt skillnaden mellan kostnaden för att skicka en ”handling” (försändelse av obetydligt värde) och ett

”paket” (försändelse av icke obetydligt värde). Sökandena har som exempel tagit de avgifter som ett visst företag måste betala för en tulldeklaration: DHL France skall till sitt dotterbolag, som är specialiserat på förtullning, betala mellan 60 och 95 FRF för tulldeklarationerna, beroende på bestämmelseorten, samt även en motsvarande kostnad för import, vilket ger en totalkostnad om i snitt 140 FRF. Sökandena har konstaterat att SFMI-Chronopost i sina avgifter inte har gjort någon skillnad mellan försändelser av obetydligt värde och övriga försändelser, vilket andra leveransföretag har gjort. Enligt sökandena är förklaringen till detta att det inte finns några kostnader som är kopplade till förtullning.

- 99 När det gäller tiden före januari 1987 har sökandena påstått att SFMI-Chronopost har kunnat dra nytta av ett flertal fördelar som härrör från postförfaranden som är förenklade jämfört med de normala förfaranden som tillämpas på privata expresspostföretag. SFMI-Chronopost skall särskilt ha haft förmånen av åtgärder som underlättar förtullningen (påskyndad förtullning; varan förs ut snabbare med etiketten C1 eller blanketten C2/CP3), försäljningsförmåner (ingen faktura upp till visst värde), ingen beskattning av prover och gåvor över den gräns som gäller för skattefrihet vid införsel till Frankrike eller till destinationslandet, fördelaktig administrativ behandling (inget upprättande av handlingar) och låga driftskostnader (vilket förklarar avgifterna som fastställts till samma nivå som avgifterna för icke skattepliktiga försändelser).
- 100 Kommissionen har hävdatt att sökandenas mycket tekniska argumentering inte är relevant när det gäller statligt stöd. Förekomsten av ett sådant stöd förutsätter användandet av offentliga resurser. Även om man antar att SFMI-Chronoposts försändelser har kunnat förtullas lättare, innebär det inte i förevarande fall att det skett en överföring av statliga medel.
- 101 Kommissionen har medgett att det under tiden från april 1986 till januari 1987 var La Poste som utförde tullformalitetserna. Tullens generaldirektör har emellertid i en skrivelse av den 3 juni 1986 bekräftat att ”det tullförfarande som tillämpas på leveransföretagen är tillämpligt på den del av SFMI:s verksamhet som avser förtullning av försändelserna, [och] förtullningen av de skattepliktiga

varorna äger rum vid överlämnandet av de vanliga tulldeklarationerna". Kommissionen har av dessa uttalanden dragit slutsatsen att SFMI-Cronopost inte har haft någon fördel. Kommissionen har tillagt att SFMI-Chronopost har ersatt La Poste för de avgifter som La Poste betalat vid tullförfarandet.

- 102 När det gäller den påstådda merkostnaden om 140 FRF, och skillnaden mellan de tillämpade avgifterna, har kommissionen dessutom anmärkt att detta förfarings-sätt snarare speglar ett företags affärspolitik. Till exempel gör inte längre DHL någon åtskillnad mellan sina avgifter för en vikt av 10 kilo, oavsett om det rör sig om ett paket eller en handling. SFMI-Chronopost har sålunda valt att inte skilja mellan handlingar och paket precis som konkurrenten Federal express international. Beloppet om 140 FRF är därför godtyckligt och inte kopplat till SFMI-Chronoposts kostnader.
- 103 Kommissionen har gjort den anmärkningen att det enda som förändrats efter februari 1987 är kvaliteten på SFMI-Chronoposts tulltjänstemän. Förtullningsförfarandet är sådant som det har redogjorts för i den ovan nämnda skrivelsen av den 3 juni 1986. Kommissionen har vidare anfört att tiden mellan början av år 1987 och slutet av år 1991 reglerades genom överenskommelser mellan varje leveransföretag och tulladministrationen enligt ett av tulladministrationen taget administrativt beslut, 86-88, av den 13 maj 1986. Sökandena har inte visat att de i detta avseende skulle vara förfördelade jämfört med SFMI-Chronopost.
- 104 Kommissionen har tillagt att det i ett internt meddelande inom La Poste av den 16 januari 1987 bekräftas att det är de vanliga reglerna som är tillämpliga på SFMI-Chronopost när det gäller förtullning vid export. Kommissionen har dessutom förklarat att från år 1986 till år 1992 saluförde SFMI-Chronopost produkter från Världspostföreningen och det var av den anledningen som SFMI-Chronopost ålades ytterligare formaliteter i form av blanketterna C1, C2/CP3, vilka föreskrivs av den nämnda postföreningen. Såvitt avser destinationsstaterna har kommissionen understrukit att blanketterna C1 och C2/CP3 inte har någon inverkan på de nationella tullförfarandena. Dessa förfaranden faller inom

området för den exklusiva behörighet som tillkommer dessa destinationsstater och kan därför inte läggas Republiken Frankrike till last.

— Förstainstansrättens bedömning

- 105 Skillnaden mellan stöd som ges av en medlemsstat och stöd som ges med statliga medel syftar till att begreppet stöd skall omfatta inte endast stöd som ges direkt av en stat, utan också stöd som ges genom ett offentligt eller privat organ som har utsetts eller inrättats av denna stat (dom av den 17 mars 1993 i de förenade målen C-72/91 och C-73/91, *Slovan Neptun*, REG 1993, s. I-887, punkt 19, svensk specialutgåva, volym 14, s. 47 av den 30 november 1993 i mål C-189/91, *Kirshammer-Hack*, REG 1993, s. I-6185, punkt 16, och av den 7 maj 1998 i de förenade målen C-52/97, C-53/97 och C-54/97, *Viscido m.fl.*, REG 1998, s. I-2629, punkt 13).
- 106 Begreppet stöd inkluderar också förmåner som utgör en ytterligare börda för staten eller för organ som har utsetts eller inrättats för detta ändamål (domen i det ovannämnda målet *Ecotrade*, punkterna 35 och 43).
- 107 Som det redan har erinrats om är begreppet stöd dessutom mer generellt än begreppet subvention, eftersom det inte enbart omfattar sådana konkreta förmåner som subventioner utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar företagets budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har identiskt lika effekter (domstolens dom av den 27 juni 2000 i mål C-404/97, *kommissionen mot Portugal*, REG 2000, s. I-4897, punkt 44, *SFEI-domen*, punkt 58, och domen i det ovannämnda målet *Banco Exterior de España*, punkt 13).
- 108 Endast det förhållandet att det har godkänts att SFMI-Chronopost gör reklam i Radio France kan inte anses utgöra ett statligt stöd, eftersom en sådan rätt till

tillträde inte innebär någon överföring av statliga medel. Inte heller utgör den en ytterligare börda för staten eller för de organ som har utsetts eller inrättats för detta ändamål, och den minskar inte de kostnader som normalt belastar SFMI-Chronoposts budget, eftersom SFMI-Chronopost har betalat ett marknadspris för sin reklam.

- 109 Möjligheten för SFMI-Chronopost att göra reklam i Radio France utgör sålunda inte något statligt stöd även om det skulle antas att sändningstiden har erhållits i strid med de bestämmelser som gäller för Radio France.
- 110 När det gäller tullförfarandet för CFMI-Chronoposts försändelser skall det konstateras att även om det skulle antas att det varit lättare att förtulla SFMI-Chronoposts försändelser innebär inte denna förenklade behandling att det skett överföring av statliga medel eller att staten åsamkats ytterligare en börda. Sökandena har faktiskt inte ens försökt att visa på vilket sätt den påstådda förenklade behandlingen skulle innebära en överföring av statliga medel eller en ökad börda för staten. Vad avser de kostnader som normalt skulle ha belastat SFMI-Chronoposts budget om La Poste inte tillhandahållit logistikstöd finns det inte skäl att pröva dessa kostnader, eftersom förstainstansrätten redan har funnit att artikel 1 i det omtvistade beslutet skall ogiltigförklaras vad avser den del i vilken kommissionen har funnit att det logistikstöd som La Poste har gett sitt dotterbolag SFMI-Chronopost inte utgör statligt stöd till förmån för SFMI-Chronopost.
- 111 Såvitt avser tiden från april 1986 till januari 1987 har sökandena emellertid hävdatt att La Poste även stått för tullkostnaderna, trots att de normalt sett skulle ha utförts av SFMI-Chronopost. Den franska regeringen har i detta avseende medgett, och kommissionen har å sin sida uppgett, att förtullningsförfarandena utförts av La Poste för SFMI-Chronoposts räkning. Kommissionen har dock, utan att sökandena ifrågasatt detta, förklarat att samtliga tullavgifter har ersatts av SFMI-Chronopost. När det gäller frågan huruvida SFMI-Chronopost har haft fördelar genom att tullformalitetserna för den internationella verksamheten före år 1987 har betalats av La Poste, anser förstainstansrätten att ersättningen för ett

sådant eventuellt logistikstöd bör bedömas av kommissionen på samma sätt som allt annat logistikstöd. Invändningen om La Postes tillhandahållande av tullstöd före år 1987, som utgör en del av de invändningar som prövades inom ramen för den fjärde grunden, skall därför inte heller prövas.

- 112 Talan skall därför inte bifallas med stöd av invändningen om reklam i Radio France.

Stämpelskatten

— Parternas argument

- 113 Sökandena har gjort gällande att stämpelskatten som uppgår till ett belopp om 4 FRF (tidigare ett mindre belopp) utgår ”på fraktsedlar och varje annan handling eller dokument som ersätter en sådan” och som är kopplade till ett transportkontrakt. SFMI-Chronopost har förmånen av ett undantag från stämpelskatt vad avser brev och postpaket som inte innehåller varor. De andra expresspostföretagen är däremot skyldiga att erlægga en sådan skatt för alla sina transporter, inklusive brev och postpaket som inte innehåller varor.
- 114 Sökandena har understrukit att det stora antalet skattetvister som rör betydande belopp som påförts företagen inom denna sektor, förutom SFMI-Chronopost, visar att kommissionen har fel när den påstår att undantaget från stämpelskatt avser alla operatörer. För att bevisa sina påståenden har sökandena kommit in med ett av de franska skattemyndigheterna upprättat protokoll som rör exekutionsförfaranden mot företaget DHL.

- 115 Kommissionen har gjort gällande att SFMI-Chronopost har betalat den stämpelskatt som alla operatörer måste betala för försändelser som innehåller varor (vilket inte innefattar handlingar) i enlighet med artiklarna 925 och 313 i code général des impôts français (den allmänna franska skattelagen). Kommissionen har åberopat en skattehandling som rör SFMI-Chronopost och har anfört att det i den handlingen omnämnda undantaget för försändelser som inte innehåller varor inte bara gäller för SFMI-Chronopost utan för alla operatörer inom denna sektor. För övrigt framgår det, av det franska finansministeriets yttrande över den kontroll som genomförts vad avser SFMI-Chronoposts bokföring, att det inte förekommit någon återbetalning. I detta yttrande intygas att från den 1 januari 1985 till den 31 december 1994 har ingen återbetalning gjorts av de registreringsavgifter och därmed jämställda avgifter som SFMI-Chronopost har erlagt.
- 116 Kommissionen har vidare anmärkt att sökandena själva har vitsordat gällande rätt genom att uppge att transportavtal om försändelser som inte innehåller några varor är undantagna från stämpelskatt. Skatteundantaget för dessa försändelser står således i överensstämmelse med bestämmelserna i den allmänna skattelagen, varför det är den påstådda felaktiga tillämpningen av denna lag på deras försändelser som sökandena protesterar mot. Vad sökandena numera vänder sig emot är inte längre det påstådda undantaget för SFMI-Chronopost utan i stället den olagliga beskattningen.
- 117 I vilket fall som helst kan man inte dra den slutsatsen att det utgått statligt stöd till förmån för en näringsidkare som beskattats på rätt sätt, fara för att en annan näringsidkare eventuellt olagligen har påförts skatt. På motsvarande sätt har inte statliga medel påverkats genom överförande av medel eller utebliven vinst, eftersom det påstådda skatteuttaget vad avser DHL endast innebär att staten får ytterligare inkomster.
- 118 Chronopost har anfört att tillämpningsområdet för den skatt som avses i artikel 925 och följande artiklar i den allmänna skattelagen på ett allmänt sätt har begränsats i den administrativa doktrinen, eftersom det enligt denna doktrin endast föreligger skyldighet att erlagga den stämpelskatt som avser transportavtal

när det rör sig om avtal om godstransport. Kommissionen har understrukt att det alltså inte är SFMI-Chronopost som är undantaget från skattskyldighet utan det är de avtal som inte rör godstransport som är undantagna från skatteplikt.

— Förstainstansrättens bedömning

- 119 Enligt kommissionen och intervenienterna har inte SFMI-Chronopost medgett ett särskilt undantag, eftersom stämpelskatten inte skall tas ut på avtal som inte rör godstransport.
- 120 Motsatsen har inte styrkts genom sökandenas påståenden. Sökandena har åberopat ett av SFMI:s styrelse upprättat protokoll av den 20 december 1988 i vilket det uppges att den förbättrade bruttomarginalen för år 1988 bland annat beror på ”den överenskommelse som träffats med administrationen om undantag från stämpelskatt... på handlingar”. De har dessutom tillagt att denna överenskommelse framgick av SFMI:s bokföring för verksamhetsåret 1988 genom att det hade gjorts en avsättning om 12 385 374 FRF för risker och kostnader med rubriken ”stämpelskatt på handlingar”, med anteckningen: ”Enligt svar från Ekonomi-, finans- och budgetministeriet den 23 september 1998 är SFMI undantagen från stämpelskatt på brev och postpaket som inte innehåller varor.” Sökandena har slutligen framfört att den förmånliga behandling som SFMI-Chronopost erhållit även har omnämnts i en parlamentarisk rapport om La Poste, från år 1997, enligt vilken SFMI-Chronoposts korrespondens eller andra transporterade paket är undantagna från stämpelskatt.
- 121 I detta avseende kan det anmärkas att de två första handlingarna inte visar att alla transportavtal som inte rör gods inte skulle vara undantagna från stämpelskatt. I dessa handlingar anges endast att åtminstone SFMI-Chronopost har haft förmånen av detta undantag. När det gäller den parlamentariska rapporten är det endast La Poste som omnämns i det utdraget.

- 122 Vad avser protokollen från de franska skattemyndigheterna som rör exekutionsförfarande mot företaget DHL är det tillräckligt att, precis som kommissionen, konstatera att man inte kan dra den slutsatsen att det utgått statligt stöd till förmån för en näringsidkare som beskattas på rätt sätt, bara för att en annan näringsidkare eventuellt olagligen har påförts skatt. Dessutom skall det erinras om att DHL, i sitt bestridande, av den 2 september 1997, av taxeringsmeddelandet om uppbörd, har hävdats att "endast avtalen om godstransport är underkastade den stämpelskatt som föreskrivs i artiklarna 925 och följande i [den allmänna skattelagen]".
- 123 Detta argument kan således inte godtas.
- 124 Talan skall därför inte bifallas på den tredje grunden i den del som inte avser de invändningar som redan har prövats inom ramen för den fjärde grunden.

Vad avser utlämnandet av handlingar

- 125 Med hänsyn till det ovan anförda föreligger inte skäl att besluta om utlämnande av ytterligare handlingar.

Rättegångskostnader

- 126 Enligt artikel 87.3 i förstainstansrättens rättegångsregler kan förstainstansrätten om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter besluta att kostnaderna skall delas eller att vardera parten skall bära sin kostnad. Eftersom

talans endast delvis vunnit bifall beslutar förstainstansrätten efter en skälighetsbedömning av omständigheterna i målet att sökandena skall bära 10 procent av sin rättegångskostnad samt att kommissionen skall bära sin rättegångskostnad och 90 procent av den rättegångskostnad som sökandena förorsakats.

- 127 Republiken Frankrike, Chronopost och La Poste, vilka alla är intervenienter i målet, skall bära sina rättegångskostnader i enlighet med artikel 87.4 första och tredje styckena i rättegångsreglerna.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) Artikel 1 i kommissionens beslut 98/365/EG av den 1 oktober 1997 om stöd som Frankrike påstås ha beviljat SFMI-Chronopost ogiltigförklaras vad avser den del i vilken kommissionen har funnit att logistik- och försäljningsstödet som La Poste gett sitt dotterbolag SFMI-Chronopost inte utgör statligt stöd till förmån för SFMI-Chronopost.

- 2) Talan ogillas i övrigt.
- 3) Sökandena skall bära 10 procent av sina rättegångskostnader.
- 4) Kommissionen skall bära sina rättegångskostnader och 90 procent av sökandenas rättegångskostnader.
- 5) Republiken Frankrike, Chronopost SA och La Poste skall bära sina rättegångskostnader.

Tiili

Lindh

Moura Ramos

Cooke

Mengozi

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 december 2000.

H. Jung

Justitiesekreterare

V. Tiili

Ordförande